Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS DOM (Første Afdeling)

17. januar 2013*

»Landbrug — fødevarehjælp — forordning (EF) nr. 111/1999 — program for levering af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation — tilslagsmodtager af en kontrakt om transport af oksekød — tillæggelse af kompetence — voldgiftsbestemmelse«

I sag C-623/11,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Conseil d'État (Frankrig) ved afgørelse af 18. november 2011, indgået til Domstolen den 5. december 2011, i sagen:

Geodis Calberson GE

mod

Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer),

har

DOMSTOLEN (Første Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Tizzano, og dommerne A. Borg Barthet, M. Ilešič, M. Safjan (refererende dommer) og M. Berger,

generaladvokat: N. Jääskinen

justitssekretær: fuldmægtig V. Tourrès,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 26. september 2012,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Geodis Calberson GE ved avocats F. Thouin-Palat, F. Boucard og E. Dereviankina

— Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) ved avocat F. Ancel

— den franske regering ved G. de Bergues, C. Candat og S. Menez, som befuldmægtigede

— Europa-Kommissionen ved D. Bianchi og I. Galindo Martín, som befuldmægtigede,

* Processprog: fransk.

og idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet, at sagen skal pådømmes uden forslag til afgørelse,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 16 i Kommissionens forordning (EF) nr. 111/1999 af 18. januar 1999 om almindelige gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 2802/98 om et program for levering af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation (EFT L 14, s. 3), som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1125/1999 af 28. maj 1999 (EFT L 135, s. 41, herefter »forordning nr. 111/1999«).

2 Anmodningen er indgivet under en sag mellem Geodis Calberson GE og Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer) vedrørende en påstand om erstatning for det tab, som selskabet angiveligt har lidt som følge af den forsinkelse, som det nationale interventionsorgan har udvist i forbindelse med at efterkomme anmodninger om betaling for leverede ydelser og om frigivelse af den sikkerhed for levering, som selskabet havde måttet stille for dette organ.

Retsforskrifter

3 Artikel 1, stk. 1, i Rådets forordning (EF) nr. 2802/98 af 17. december 1998 om et program for levering af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation (EFT L 349, s. 12) har følgende ordlyd:

»Der gennemføres på de i denne forordning fastsatte betingelser gratis levering til Rusland af de landbrugsprodukter, der er nævnt i artikel 3, og som er til rådighed efter interventionsforanstaltninger eller tilvejebringes på Fællesskabets marked, hvis interventionsprodukter ikke er til rådighed.«

4 Det hedder i denne forordnings artikel 2, stk. 3:

»Leveringsudgifterne, herunder til transport til havne eller grænseovergangssteder, eksklusive losning, og i givet fald udgifterne til forarbejdning i Fællesskabet, fastlægges ved licitation, eller hvis der foreligger grunde, der står i forbindelse med aktionens hastende karakter eller vanskeligheder ved forsendelsen, ved begrænset udbud.«

5 Forordningens artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Kommissionen er ansvarlig for, at aktionerne gennemføres på betingelserne i denne forordning.

[...]«

6 Artikel 2 i forordning nr. 111/1999 har følgende ordlyd:

»1. Omkostningerne ved levering af produkter udtaget fra interventionslagre eller tilvejebragt på fællesskabsmarkedet indtil de i licitationsbekendtgørelsen fastsatte søhavne og grænseovergangssteder, hvor modtageren overtager dem, fastlægges ved licitation.

a) Omkostningerne kan vedrøre levering af produkter ab interventionsorganets lager, fra lasterampen eller på transportmiddel indtil overtagelsesstedet på det fastsatte leveringsstadium.

[...]«

7 Denne forordnings artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Buddene indgives skriftligt til det interventionsorgan og den adresse, der er anført i licitationsbekendtgørelsen, senest på den dato og det tidspunkt, der er fastsat deri.

[...]«

8 Forordningens artikel 6 har følgende ordlyd:

»1. Det eller de berørte interventionsorganer sender inden for 24 timer efter afslutningen af perioden for indgivelse af bud pr. fax eller skriftlig telekommunikation Kommissionen en meddelelse, der med henvisning til forordningen om åbning af licitationen for hvert parti indeholder:

a) navn og adresse på de bydende, der har indgivet bud, som kan komme i betragtning i medfør af bl.a. artikel 3, 4 og 5

b) og for hvert bud, der kan komme i betragtning, alt efter tilfældet det tilbudte beløb eller den tilbudte mængde.

Inden for den i foregående afsnit nævnte frist sender det eller de berørte interventionsorganer for hvert parti Kommissionen en fuldstændig kopi af de to bedste modtagne bud, ledsaget af en kopi af sikkerheden, den finansielle forpligtelse, der er nævnt i artikel 5, stk. 1, litra h) og i), og eksempler på underskrifter for de personer, der er beføjet til at udfærdige disse dokumenter.

2. På grundlag af de modtagne bud kan det for hvert parti besluttes:

— at der ikke gives tilslag

eller

— at leveringen alt efter tilfældet tildeles på grundlag af den tilbudte pris eller den tilbudte mængde.

3. Kommissionen underretter snarest tilslagsmodtageren og sender en kopi af beslutningen til det eller de interventionsorganer, der har modtaget buddene.

4. De interventionsorganer, der har modtaget bud, underretter snarest, eventuelt pr. fax eller elektronisk post, de bydende om resultatet af deres deltagelse i licitationen.«

9 Artikel 7, stk. 4, i forordning nr. 111/1999 bestemmer følgende:

»Sikkerheden for levering stilles i overensstemmelse med afsnit III, artikel 8, stk. 1, i forordning (EØF) nr. 2220/85 til fordel for det i artikel 4 nævnte interventionsorgan, der varetager betalingen.

Beviset for stillelse af sikkerheden for levering fremlægges i form af originaleksemplaret af det dokument, der er udstedt af det finansielle organ, der stiller sikkerheden, og udfærdiget i overensstemmelse med bilag III.«

10 Artikel 8, stk. 3, i forordning nr. 111/1999 lyder således:

»Opstår der vanskeligheder under gennemførelsen af leverancen efter tilslagsmodtagernes overtagelse af produkterne og bortset fra nødstilfælde, kan alene Kommissionen give instrukser med henblik på at lette leveringens fortsættelse.«

11 Forordningens artikel 10, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Betalingsanmodningen for leverancen forelægges det i artikel 4 omhandlede interventionsorgan senest to måneder efter afslutningen af den periode, der i licitationsbekendtgørelsen er fastsat til leverancen. [...]«

12 Forordningens artikel 12, stk. 2, bestemmer:

»Sikkerheden for levering frigives, når tilslagsmodtageren fremlægger bevis for, at han har gennemført leveringen i overensstemmelse med betingelserne i denne forordning og den særlige licitationsforordning.

[...]«

13 Samme forordnings artikel 16 har følgende ordlyd:

»De Europæiske Fællesskabers Domstol har kompetence til at afgøre enhver tvist som følge af gennemførelsen af, den manglende gennemførelse af eller fortolkningen af de nærmere bestemmelser vedrørende de leveringer, der gennemføres i henhold til denne forordning.«

14 Artikel 1 i Kommissionens forordning (EF) nr. 1799/1999 af 16. august 1999 om levering af oksekød til Rusland (EFT L 217, s. 20) bestemmer:

»Der afholdes licitation over omkostningerne ved forsendelse fra interventionslagre af [...] oksekød [...], der i henhold til artikel 2, stk. 1, litra a), i forordning (EF) nr. 111/1999 skal leveres til [Rusland].

Levering sker efter bestemmelserne i nævnte og nærværende forordning.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

15 I forbindelse med en licitation, som blev åbnet ved forordning nr. 1799/1999, fik Geodis Calberson GE tildelt en kontrakt med henblik på transport af oksekød fra det franske område til Rusland.

16 Efter gennemførelsen af transporten anmodede selskabet det nationale interventionsorgan, Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer), om betaling for de ydelser, der var leveret, i henhold til artikel 10 i forordning nr. 111/1999, og frigivelse i henhold til betingelserne i forordningens artikel 12 af den sikkerhed for levering, som selskabet havde måttet stille til fordel for det nationale interventionsorgan.

17 Da Geodis Calberson GE ikke fuldt ud fik efterkommet sine krav, anlagde selskabet sag ved tribunal de grande instance de Paris med påstand om erstatning for det tab, som selskabet angiveligt har lidt som følge af den forsinkelse, som det nationale interventionsorgan har udvist i forbindelse med at efterkomme selskabets anmodninger. Da tribunal de grande instance de Paris fastslog, at den ikke havde kompetence, anlagde Geodis Calberson GE sag ved tribunal administratif de Paris.

18 Da selskabet ikke fik medhold ved dom af 30. juli 2007 med den begrundelse, at idet der ikke var fastsat nogen frist i forordning nr. 111/1999 for gennemførelse af udbetalinger for ydelser i forbindelse med transport og frigivelse af finansiel garanti, kunne det nationale interventionsorgan ikke tilregnes nogen fejl vedrørende forsinkelse i forbindelse med udførelsen af disse transaktioner, iværksatte det appel ved cour administrative d'appel de Paris.

19 Da cour administrative d'appel de Paris delvist stadfæstede den appellerede dom, iværksatte Geodis Calberson GE kassationsanke for Conseil d'État.

20 Den forelæggende ret har anført, at ved dom af 11. februar 1993, Cebag mod Kommissionen (sag C-142/91, Sml. I, s. 553), fastslog Domstolen, dels at rettigheder og forpligtelser for tilslagsmodtagere af gratis leveringer af fødevarer fra De Europæiske Fællesskaber ikke udelukkende reguleres af fællesskabsforordninger, men at de følger af kontrakterne mellem Kommissionen og disse tilslagsmodtagere som fastsat i den forordning, der finder anvendelse på disse leveringer, dels at bestemmelserne i en kommissionsforordning svarende til bestemmelserne i artikel 16 i forordning nr. 111/1999 skulle anses for en voldgiftsbestemmelse, der udgør en integrerende del af leveringskontrakten.

21 Den forelæggende ret har ligeledes anført, at Retten ved dom af 9. oktober 2002, Hans Fuchs mod Kommissionen (sag T-134/01, Sml. II, s. 3909), og af 10. februar 2004, Calberson GE mod Kommissionen (forenede sager T-215/01, T-220/01 og T-221/01, Sml. II, s. 587), har fastslået, at det for det første fremgår af bestemmelserne i forordning nr. 2802/98 og nr. 111/1999, at der opstår et retsforhold mellem Kommissionen og tilslagsmodtageren, uden at eksistensen af dette retsforhold berøres af den omstændighed, at leveringernes tilvejebringelsesforanstaltninger delvis gennemføres af medlemsstaternes interventionsorganer, bl.a. hvad angår betaling til tilslagsmodtagerne, for det andet, at dette retsforhold i mangel af en udtrykkelig kontraktmæssig kvalificering i de forordninger, der finder anvendelse, ikke desto mindre opfylder betingelserne for, at en gensidig kontrakt kan anses for at foreligge, og for det tredje, at artikel 16 i forordning nr. 111/1999 er en voldgiftsbestemmelse i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 272 TEUF.

22 Det er under disse omstændigheder, at Conseil d'État har besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»[Skal] bestemmelserne i artikel 16 i [forordning nr. 111/1999] [...] fortolkes således, at de tillægger Den Europæiske Unions Domstol kompetence til at træffe afgørelse i tvister vedrørende de betingelser, hvorunder det interventionsorgan, som er udpeget til at modtage bud, der er indgivet under en licitation vedrørende gratis leveringer af landbrugsprodukter til Rusland, foretager den betaling, der skyldes tilslagsmodtageren, og frigiver den sikkerhed for levering, der er stillet af tilslagsmodtageren til fordel for dette organ, navnlig i søgsmål om erstatning for tab, der skyldes fejl begået af interventionsorganet under gennemførelsen af disse transaktioner?«

Om det præjudicielle spørgsmål

23 Med det forelagte spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om artikel 16 i forordning nr. 111/1999 skal fortolkes således, at den tillægger Domstolen kompetence til at træffe afgørelse i alle tvister vedrørende en licitation som den i hovedsagen omhandlede, navnlig i søgsmål om erstatning for tab, der skyldes fejl begået af interventionsorganet under gennemførelsen af den betaling, der skyldes tilslagsmodtageren, og frigivelsen af den sikkerhed for levering, der er stillet af tilslagsmodtageren til fordel for dette organ.

24 Med henblik på at besvare det forelagte spørgsmål skal det først bemærkes, at det følger af artikel 272 TEUF, at Den Europæiske Unions Domstol har kompetence til at træffe afgørelse i henhold til en voldgiftsbestemmelse, som indeholdes i en af Den Europæiske Union eller i en på dens vegne indgået offentligretlig eller privatretlig aftale.

25 Det skal endvidere bemærkes, at de omhandlede EU-retlige forskrifter fastsætter indgåelsen af kontraktmæssige retsforhold mellem Unionen og en tilslagsmodtager, såsom sagsøgeren i hovedsagen.

26 Kommissionen er således i henhold til artikel 4, stk. 1, i forordning nr. 2802/98 ansvarlig for, at aktionerne, der består i at stille landbrugsprodukter til rådighed for Den Russiske Føderation, gennemføres. I henhold til bestemmelserne i artikel 6 i forordning nr. 111/1999 er det denne institution, der beslutter tildeling af leveringen til en tilslagsmodtager, mens interventionsorganernes rolle på dette trin alene består i at modtage de gyldige bud fra tilbudsgiverne og fremsende disse til Kommissionen. Det er endvidere ifølge artikel 8, stk. 3, i forordning nr. 111/1999 alene Kommissionen, som kan give instrukser med henblik på at lette leveringens fortsættelse. Endelig følger det af bestemmelserne i samme forordnings artikel 9, at kontrollen med leveringen tilkommer Kommissionen.

27 Det følger af samtlige af disse bestemmelser, at der er foreskrevet et retsforhold mellem Kommissionen som ordregivende myndighed og tilslagsmodtageren.

28 Hvad angår kvalificeringen af dette retsforhold bemærkes, at selv om det ikke udtrykkeligt fremgår af forordning nr. 2802/98, nr. 111/1999 og nr. 1799/1999, reguleres Kommissionens og tilslagsmodtagerens rettigheder og forpligtelser ikke udelukkende ved disse forordninger, således som Retten med rette har fastslået (jf. dommen i sagen Hans Fuchs mod Kommissionen, præmis 53, og Calberson GE mod Kommissionen, præmis 86), idet et væsentligt element i leveringen, nemlig prisen, afhænger af buddene fra de bydende og af Kommissionens licitationstilslag. Det følger heraf, at de ved forordningerne foreskrevne leveringer har fundet sted på grundlag af en kontrakt indgået mellem Kommissionen og tilslagsmodtageren (jf. analogt dommen i sagen Cebag mod Kommissionen, præmis 12 og 13).

29 Det skal ligeledes bemærkes, at artikel 1 i forordning nr. 1799/1999 bestemmer, at levering sker efter bestemmelserne i forordning nr. 111/1999. Følgelig er bestemmelsen i sidstnævnte forordnings artikel 16 en integrerende del af leveringskontrakten og skal betragtes som en voldgiftsbestemmelse i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 272 TEUF (jf. analogt dommen i sagen Cebag mod Kommissionen, præmis 14).

30 Hvad angår rækkevidden af den pågældende voldgiftsbestemmelse følger det af fast retspraksis, at en voldgiftsbestemmelse i princippet giver Domstolen kompetence til at påkende de påstande, der hviler på den kontrakt, som indeholder voldgiftsbestemmelsen, eller som står i direkte forbindelse med de forpligtelser, der følger af denne kontrakt (jf. dom af 18.12.1986, sag 426/85, Kommissionen mod Zoubek, Sml. s. 4057, præmis 11, af 20.2.1997, sag C-114/94, IDE mod Kommissionen, Sml. I, s. 803, præmis 82, og af 3.12.1998, sag C-337/96, Sml. I, s. 7943, præmis 49).

31 Betaling for leveringen og frigivelsen af den finansielle garanti er imidlertid kontraktmæssige forpligtelser. De er således fastsat i henholdsvis artikel 10 og artikel 12, stk. 2, i forordning nr. 111/1999 og er blevet en integrerende del af den omtvistede kontrakt i henhold til artikel 1 i forordning nr. 1799/1999, hvorefter levering sker »efter bestemmelserne i forordning nr. 111/1999«. Følgelig skal krav om erstatning for tab lidt som følge af forsinkelse i opfyldelsen af disse to forpligtelser betragtes som hvilende på den omtvistede kontrakt, som indeholder en voldgiftsbestemmelse, eller som står i direkte forbindelse med de forpligtelser, der følger af denne kontrakt.

32 Retsplejehensyn påbyder desuden, at der ikke skal forekomme flere værneting for samme kontrakt, særligt i forhold til den omhandlede kontraktforpligtelses art, og at indbyrdes uforenelige afgørelser, som kunne være en følge heraf, forhindres (jf. analogt dom af 11.7.2002, sag C-96/00, Gabriel, Sml. I, s. 6367, præmis 57 og 58, og af 5.2.2004, sag C-18/02, DFDS Torline, Sml. I, s. 1417, præmis 26).

33 Det følger heraf, at artikel 16 i forordning nr. 111/1999 skal forstås således, at den tillægger Domstolen kompetence til at træffe afgørelse vedrørende krav om erstatning for tab, der skyldes påståede forsinkelser i betalingen for leveringen af transportydelser og frigivelsen af den finansielle garanti.

34 Det er i denne forbindelse uden betydning, at det er det nationale interventionsorgan, som skal sikre opfyldelsen af de kontraktmæssige forpligtelser til betaling for levering og frigivelse af den omhandlede finansielle garanti. Organets eneste grundlag for at handle er den omtvistede kontrakt om levering, som forbinder Kommissionen med tilslagsmodtageren. Da de omhandlede krav hviler på den pågældende kontrakt, skal Den Europæiske Unions Domstol anerkendes som kompetent til at træffe afgørelse herom, da retsplejehensyn er til hinder for, at der er flere værneting for en og samme kontrakt i forhold til, hvem der står bag den manglende opfyldelse af de kontraktmæssige forpligtelser.

35 Det følger af ovenstående bemærkninger, at det forelagte spørgsmål skal besvares med, at artikel 16 i forordning nr. 111/1999 skal fortolkes således, at den tillægger Den Europæiske Unions Domstol kompetence til at træffe afgørelse i tvister vedrørende de betingelser, hvorunder det interventionsorgan, som er udpeget til at modtage bud, der er indgivet under en licitation vedrørende gratis leveringer af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation, foretager den betaling, der skyldes tilslagsmodtageren, og frigiver den sikkerhed for levering, der er stillet af tilslagsmodtageren til fordel for dette organ, navnlig i søgsmål om erstatning for tab, der skyldes fejl begået af interventionsorganet under gennemførelsen af disse transaktioner.

Sagens omkostninger

36 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Første Afdeling) for ret:

Artikel 16 i Kommissionens forordning (EF) nr. 111/1999 af 18. januar 1999 om almindelige gennemførelsesbestemmelser til Rådets forordning (EF) nr. 2802/98 om et program for levering af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation, som ændret ved Kommissionens forordning (EF) nr. 1125/1999 af 28. maj 1999, skal fortolkes således, at den tillægger Den Europæiske Unions Domstol kompetence til at træffe afgørelse i tvister vedrørende de betingelser, hvorunder det interventionsorgan, som er udpeget til at modtage bud, der er indgivet under en licitation vedrørende gratis leveringer af landbrugsprodukter til Den Russiske Føderation, foretager den betaling, der skyldes tilslagsmodtageren, og frigiver den sikkerhed for levering, der er stillet af tilslagsmodtageren til fordel for dette organ, navnlig i søgsmål om erstatning for tab, der skyldes fejl begået af interventionsorganet under gennemførelsen af disse transaktioner.

Underskrifter